

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Цветана Александрова Стоянова - катедра „Управление”,
УНСС – София, научна специалност „Социално управление”,
професионално направление 3.7. Администрация и управление

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, по професионално направление 3.7. Администрация и управление (Бизнес администрация)

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 261/23.12.2021 г. на Ректора на МВБУ.

Автор на дисертационния труд: *Мариета Александрова Гоцева*

Тема на дисертационния труд: *Мотивация на персонала, комуникация и управление на образователни институции*

I. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата

1. Информация за докторанта

Мариета Гоцева е зачислена в докторантура на самостоятелна подготовка съгласно заповед № 121/29.06.2020 г. на Ректора на МВБУ. Докторантката има бакалавърска степен по Стопанско управление и магистърска степен по Финанси от ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“. Професионалният ѝ път е свързан със сферата на средното образование като

последователно е била учител, а сега и директор на техническа професионална гимназия „Никола Вапцаров“ – Радомир. Има множество участия в обучения, семинари и проекти свързани с училищното образование и иновативните методи на преподаване. През 2016 г. получава и почетната награда на Община Радомир за значим принос в утвърждаването и развитието на образованието и културата.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с обем от 226 страници и се състои от въведение, три глави, заключение, научни и приложни приноси, списък на използваната литература, приложения и терминологичен речник. В изложението има 6 таблици и 23 фигури. Представената библиография съдържа 154 източника, от които 35 на кирилица и 119 на латиница.

От гледна точка на качествата на труда, може да се открие добрата теоретична основа по разглежданите проблеми, правилно формулираните обект, предмет на изследването, докторска теза и хипотези. Разработената методика успешно комбинира подходи и инструменти и подпомага апробацията ѝ сред работещи в неспециализирани училища на територията на РБългария.

По отношение на структурата. В увода е обоснована актуалността на темата. Формулирана е целта на изследването, която е конкретизирана в 3 изследователски задачи. Правилно са дефинирани обекта и предмета на изследването. Посочени са ограниченията и е обоснована авторската теза и хипотези.

Първа глава, на дисертационния труд съдържа общо 5 параграфа. Първият параграф представя същността, теориите и концепциите, свързани с двете ключови понятия по отношение на управлението на образователните институции – мотивацията на персонала и комуникациите. Неговата цел е

да представи различни дефиниции и литературен обзор, като в същото време постави авторски работни определения за целите на дисертацията. Във втори параграф са разгледани елементите участващи във формирането на комуникационните процеси и от които зависи доброто управление. Третият параграф изследва влиянието на комуникациите върху мотивацията на персонала. Четвъртият параграф разкрива връзката между комуникациите и мотивацията на персонала за повишаване на ефективността на работата в образователните институции. Петият параграф разглежда образователните последици при ефективното използване на мотивацията и комуникациите в училищната среда.

Мога да обобщя, че докторантът добре познава състоянието на проблема и аналитично и творчески оценява и интерпретира обзорно-информационния материал.

Втора глава, озаглавена „Мотивацията на персонала и комуникациите като основни елементи в управлението на образователните институции“ също се състои от 5 параграфа. Тук е открояна ролята на мотивацията на персонала и комуникациите за доброто управление на образователните институции. Систематизирани са качества, които трябва да притежават директорите на училищата като мениджъри и лидери, които се придобиват с обучение и мотивация за постижения. Представени са резултати от различни проучвания на лидерските стилове. Главата завършва с акцент на влиянието на организационното поведение, култура и комуникационен климат върху мотивацията в образователните институции. Развита е тезата, че ефективното прилагане на организационно поведение в образованието допринася за подобряване на изпълнението на работата, поражда удовлетворение от нея и води до постигане на желаните цели.

В трета глава, озаглавена „Проучване, анализ и специфични механизми в управлението на образователни институции във връзка с мотивацията на персонала и комуникациите“ се представят резултатите от

проведено изследване сред персонала на образователни институции. На базата на резултатите от проучването са формулирани 19 извода за равнището на мотивационните и комуникационни процеси в управлението на образователните институции, както и изведени модели на поведение с по-висок потенциал за самоусъвършенстване на организациите, реалистична оценка на управленските процеси и ефективни критерии за по-резултатен мениджмънт. Като особено полезни за практиката оценявам посочените от докторантката 18 предложения за подобрене и усъвършенстване на мотивационните и комуникационни процеси в управлението на образователните институции. Направеното изследване е значимо за практиката, тъй като е създаден инструментариум, който позволява бързо обработване и обобщаване на получените резултати, за оптимални управленски решения в бъдещи периоди.

Заклучението отразява основните изводи и резултати от изследването.

Считам, че тезата и работните хипотези са защитени в дисертационното изследване. Направеното проучване в образователните институции показва, че мотивацията на персонала е силно обвързана с водещи комуникационни елементи като: желание за изграждане на взаимно доверие; за делегиране на повече задачи, права и отговорности; търсене на взаимно уважение и признание. В процеса на изследване се доказва и че за персонала работната среда създава мотивация за работа, като служителите се чувстват ангажирани с мисията, целите и ценностите и са готови да полагат повече усилия за постигане на по-високи резултати в тяхното представяне. Доказана е и третата хипотеза с твърдението, че персоналетът търси и желае подобрене по отношение на редица мениджърски качества и умения; очаква професионализъм и творчески подход, лидерство и комуникативност от своите ръководители; очаква доверие, уважение, зачитане на личното мнение, отношение към личните чувства и емпатия;

очаква разнообразни способности и обратна връзка; внушаване на увереност, признание, значимост от страна на управляващите. Доказването на работните хипотези дава основание да се счита, че и формулираната докторска теза на изследването е защитена.

II. Научни и научно-приложни постижения в дисертационния труд

Приемам заявените приноси моменти от докторанта и като такива с най-голяма значимост считам:

1. Изведените дефиниции на основни понятия за комуникация, мотивация, управление на комуникацията в образованието, базирани на научната и теоретична база на проблема;

2. Създадения методологически инструментариум конкретно за целите на емпиричното изследване, включващ специфичен въпросник, приложим за образователна среда;

3. Предложения нов набор от препоръки за усъвършенстване на мотивационните и комуникационни процеси в управлението на образователните институции, базирани на реално получените данни от емпиричното изследване.

Посочените научни и научно-приложни постижения в дисертацията са лично дело на докторантката. Справката за приносите правилно представя научните постижения в дисертацията.

III. Критични бележки към съдържателната част на дисертацията, препоръки към докторантката

Темата за управлението на комуникацията и мотивацията в образователните институции днес е силно значима, актуална и интересна, но и доста трудна за анализ, предвид различните дефиниции на понятията, концепциите на различните теории, дисциплини и практики, вкл.

управлението на училищата, управлението на комуникационните и мотивационни процеси в тях. Въпреки тази специфика и трудност докторантката се е справила с и е представила дисертационно изследване, което отговаря в съдържателно и структурно отношение на изискванията. В тази връзка нямам критични бележки към нея.

Имам един въпрос: Как бихте оценили равнището на комуникации в условията на онлайн обучение и има ли промяна в мотивацията на учителите в условията на COVID 19?

IV. Други въпроси

Представеният автореферат е с обем от 46 стр. и съответства на съдържанието на дисертационния труд. Той представя в синтезиран вид изпълненото от докторанта научно изследване и постигнатите резултати от него. Авторефератът отговаря на изискванията, като е съобразен с правилата за структурата и съдържанието му.

По дисертационният труд е представен списък с 16 публикации. В тях са отразени моменти от изследваните проблеми в дисертацията, както в теоретичен, така и в приложен аспект. По отношение на количеството публикации, докторантът надхвърля многократно изискванията.

Не познавам докторантката и нямам лични впечатления от работата ѝ, но на база прочетеното в дисертационния труд и представените публикации към него съм удовлетворена от показаните умения за анализ, синтез и интерпретиране на теоретичните източници и направеното практическо изследване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

В заключение може да се каже, че дисертацията е цялостно, научно изследване по актуална тема и съдържа научни приноси в областта на

управлението на комуникацията и мотивацията в образователните институции. Докторантката познава и анализира литературата по темата, може да формулира изследователски проблеми, да систематизира класическите и новите теории и концепции, да конструира изследователски апарат, да провежда емпирично изследване и да обосновава предложения за подобрене на съществуващата практика. Гореизложеното ми дава основание за положително заключение, че дисертационният труд със заглавие *„Мотивация на персонала, комуникация и управление на образователни институции“* съответства на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и на Правилника за провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в МВБУ, поради което предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват за присъждане на образователна степен „доктор“ на *Мариета Александрова Гоцева* в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление (Бизнес администрация).

02.03.2022г.

Проф. д-р Цветана Стоянова:

София

/...../